Србобран излази:
СРЕДОМ и СУБОТОМ
Предплату примаю све ц. и кр. поште, познати скупитељи и уредничство (грчка улица у кући брой 1491).
Рукописи невраћаю се натраг.

СРБОБРАН

Предплатне цене
на три месеца 2 ф. 50 н., на по год. 5 ф., на год. 10 ф. а. вр.
Огласи: маньи до 20 врста за трипут стаю 3 форинта 70 новч. већи преко 20 до 40 врста, 5 фор. аустрийске вредности.

ГОД. V. У НОВОМ САДУ У СУБОТУ 16. ОКТОБРА 1865. БРОЙ 83.

Нови Сад 15 окт.

Криза у дворской канцеларии троедне кралѣвине непрестано траје. За канцелара найпре именоваше г. епископа Штросмаера, мужа, кои е засад не само у троедной кралѣвини, него у цѣлом Славенству вальда найпопуларнии; али набрзо опровргоше тай глас полу званичне бечке новине. По свой прилици овай велики патриота ни е се могао под они услови високог канцеларског достоянства примити, под коима му га нудише. Сад се у том погледу чине нове комбинациие. Наш дописник бечки явля нам од 12-тог тек. о той ствари:

„Да е вицебан г, Зидарић, іошт іуче (11-тог) за старѣшину хрватске дворске канцеларие био одређен. Али кад е цару представлѣн био, чинило се, да он не ће за тай посао бити, и графу П Пеячевићу яви се, да се за 24 сата изяви, би ли се тог звания примио. И почем се он, као што се чуе, изяснио, да се прима, то ће г Мажуранић послове свое одправляти, докле се сабор троедне кралѣвине не отвори, а после ће отићи у врховни суд, као презес, добивши уза се савѣтника Утѣшеновића и тайника Дра Шпуна. За Коломана Бедековића говори се, да ће постати подканцелар.“

У свези са овим явля нам се, „да ће у Загребу поново почети излазити „Позор,“ да користи народне заступа. Листу ће бити главни патрон г. епископ Штросмаер.“

Предлози, кои ће угарском сабору као кралѣвски поднешени бити, увелико су већ готови. „Преса“ бечка и то споминѣ, да е министар Белкреди учинио Угарской концесию, да добие свое министарство; али тай глас треба да се потврди. Да ће сабор угарски искати свое пододговорно министарство, о том држимо, да се нико већ несумня; ер из свию програма, кои су досадашньи кандидати посланички дали, ясно се дае то извести: да ће сабор свою уставну самоуправу као битно питанѣ ставити.

— Споразумлѣнѣ између Аустрие и Прусие, кое се понашанѣм Бизмарковим мало узколебало, сад се опет починѣ повраћати. Како Аустрия, тако и Прусия увиђаю, да им у европским, а особито у нѣмачким питаньма може само споразумна и сложна радня од користи бити.

— Из Романие стижу гласови, кои показую тамошнѣ критично станѣ. Кнез Куза одобрио е кредит од 12 милиона пиястра Тако исто рѣшио е, да се тополивница подигне.

Из Србие и Црне Горе немамо никаквих гласова. Не знамо шта е Србия с Портом свршила; ели се изравнала или ние. Хаѣл град према вароши и одяко топови накићен остати, или ће се он у смислу народног захтеваня обезоружати. Одношенѣ Србие према Порти іошт е замршено и свакояко би било желити, да оно едном чисто буде.

Славизам и хисторично право.

Под овим насловом доноси „Политика“ следећи чланак:

Далеко би нас одвело, кад би на сваку рекриминацию одговарали, кое су у последнѣ доба против нас подигнуте, и кое заиста нису зато подигнуте, што би хисторично право, кое ми заступамо, абсолутно штетно по државу било, него зато, што е у Бечу и Пешти при найновиіой политичкой борби већ у обичай ушло, собствени свой програм, као едино могуће, исключиво државу спасаваюће дѣло поставляти. Такви аргументи не воде далеко, коме е воля, може рећи да федерализам води к пропасти, да дуализам само може државу спасти, или да е централизация услов живота Аустрие; други могу томе напротив истим правом рећи: дуализам изазива революцию(?) Славена и Романа са ове стране Лайте и революцию Славена са ове стране Лайте, и зато е убитачан, што државу на две поле цепа, од коих ни една неће мира стећи, централизация е државу и нѣн уплив већ упропастила, напротив е федерализам едина могућа форма, у коіой се сва племена равноправна и еднако заштићена осећаю, дакле она е онай пут, кои монархию избавити може; тако се дискусия о главним питаньима садашнѣг доба води и сваки увиђа, да ћемо ми на тай начин тешко едан корак унапред корачити, ер до сада чуемо са свих страна само окривлѣня пропраћена често грубим оружѣм, према коих разумни обично ћути. Ако има недостатака и политичке сумнѣ о нашем програму, то нека се позитивно наведе, ми смо недостатке и политичке сумнѣ о дуализму више пута набраяли, можда би могли како централисте тако и дуалисте погдекое начело нашега програма примити, а и у нашем стану би се тежко све забацило, што централистама и дуалистама принадлежи. Сближенѣ е нуждно, а исто тако и обективно наваћанѣ међусобних недостатака, и са тога гледишта држимо за целисходно одговорити на неке аргументе политичких неспоразумлѣня, коя смо у „Пест. Лойду“ читали, и коя су без сваке страсти наведена, да плодоносно дѣйствую.

Пошто е „Пест. Лойд“ споменуо, да су Чеси едини народ, с коим се са ове стране Лайте мора тражити изравнанѣ, наводи тай лист, да „Чеси“ праведно за тим ићи могу, да земльи онай положай у монархии извоюю, кои она због свое величине и знатности заслужуе, али да програм Чеха болуе од унутрашнѣг противусловия и да се зато тежко дае остварити, то est: *с едне стране за повратак старих права, старе светлости ческе круне, а с друге стране као вођа оностраних Славена за права славенске народности у обште.* А хисторично право и начело народности е у противусловию.

Ако е тако, и ако Чеси доиста, излазећи од хисторичке точке кралѣвства Ческе, у исто доба, за организиранѣм Аустрие по начелу народности теже или то подпомажу, *онда праведно може „Пестер-Лойд.“ то противуречие споменути.* И ми сами смо често на жалост читали израза у федералистичким листовима, кои против хисторичког права греше, кое се додуше неможе назвати противоречие против начела народности, али ипак у многим случаима нарочито у аустриским околностима то право забацуе Али на ком е кривица због тога противуречия у политичком држаню „Чеха?“ „Пест. Лойд“ е, ми му то признаемо, доста истине казао, он ће дакле са своим колегама и наше истине припознати.

Узрок тога наведеног противуречия већом страном е у мађарштини. Ову нашу изреку ћемо основати.

Понайвише су то дуалисте са оне стране Лайте, кои о северной половини царства сваки дан говоре, у кою они без разлике племена, народности и хисторичног права, све утискую, што северно од Унгарске лежи. Мађари на тай начин тераю „Чехе“ у единство народа, међу коима они због собствене обране гледе да сѣдине оне по племену сродне елементе по начелу народности, на коих помоћ рачунати могу. Любведостойни барон Етвеш их е іош и у Франкфурт послао и ми смо уверени да он оно не би Чесима пребацивао, ер онда би морао код самога себе почети и допустити, да е он са хисторичким правом започео, а начелом народности у Франкфурту и Пешти свршио. Ми смо уверени да Мађарска неће за све одговарати, што барон Етвеш напише, али ни федералистима не треба све у грех уписати, што поедине брошуре, за кое се незна одкуда су изишле, дописи и чланци, овай или онай лист, у свет пошалю, кои су од сличних пештанских чланака или дописа изазвани. То е прва и найближа послѣдица дуалистичких тежня, и колико су нам ти догађаи, те двоструке улоге, овде и у Пешти несносне, оне су ипак само почетак оних консеквенция, кое неуважаванѣ народности и хотимично непознаванѣ хисториског права са ове стране Лайте за собом вуче. Пангерманизам изазива панславизам, а дуализам аустриски славизам на оруже. Мађарска нека припозна право хисторичких индивидуалитета са ове стране Лайте, нека она предпостави ово облюблѣном изразу „половине царевине“, нека сматра Славенство за свога савезника, кога на дому исто тако треба, као и изван дома, па се неће моћи потужити, да органи правно-хисторичке странке у Ческой, а наймањѣ ова сама, са начелом народности не само с ове него ни с оне стране Лайте у конституцуонални ред заподиру.

Мађари ће бити тако праведни, те ће допустити, да кад формална позиваня из Беча у Пешту, и из Пеште у Беч ради заедничког поступаня против федерализма долазе, федералисте — а то е

ПОДЛИСТАК.

Запад, исток и панславизам, или прилози за ориентиранѣ южноисточних народа у Европи.

О књижици коя е под горньим насловом ове године у Пешти изишла пише „Slav. Centralblatt“ овако:

Ова књижица хоће Мађарима на философско-хисторички начин да докаже, да би за њих добро било, кад би се они са српским народом у Унгарской слагали, и кад би га пустили, да при заступничтву, дакле и при влади земальской учествуе; ер ако Мађари Србима недаду на сабору њихово право, они ће морати положай свой у опозиции заузети и онда би се за Унгарску породиле опасности, коих обсег за сада нико измерити не може.

А с друге стране опет труди се незнани господин писац, у коме ми ипак мислимо да старог познаника нашег познаемо, да своим земљацима, Србима, докаже, да би било време Мађарима се поверити, па зато поред свога езика и мађарски език прилежно учити, да у парламентарной борби учествую, да би тако „ако е суђено да іош и унуци наши Мађари(?!) буду, ови се са нама похвалити могу: да смо политично зрели били и да велику заслугу имамо, да смо их больим народом учинили, него што смо сами били.

Нами е пак свакако непонятно, како би се могао Србин свое народности одрећи па се у мађарштину прелити, ми велимо: у мађарштини, коя поред свег тога, што за сада привидно силна и светла изгледа, у Европи за цело будућности нема. Мађарштина може за сада у Аустрии само зато нешто важити, што су осталих 9 или 10. народности поединце слабие и незнатние од Мађара. Али кад приспе време, да се до сада разделѣна и несложна славенска племена као целина осећати почну — а то ће време Славенима за цело исто тако доћи, као што е и Романима и Германима дошло — шта ће онда значити она два три милиона Мађара? какав ће уплив моћи они на културу и политику имати? Зацело никакав.

Кад сам я дакле Славен, то хоћу и „у унуцима моима“ да останем, ер смем предпоставити, да ће ипак кадгод мои потомци у свима правама и одличиама учествовати, коя я сада іош не уживам зато, што Славени припадаюћи им степен сада іош не заузимаю. Или ако се баш у силу морам одродити, онда ћу радие преći Германима или Романима, кои се у подпуном притежаню свих права и чести налазе, него Мађарима, кои по човечием прорачуну кадгод мораю пасти у подпуну незнатност, чим се Славени еданпут опамете.

Нама се то сасвим природно чини, што разним аустрийским народима мађарски елемент као снажан изгледа и што их заслепљуе; ми пак на далеко стоећи, можемо сасвим добро видити, да Мађари управо ни мало већу точку у царевини аустриской незаузимаю, него многе друге народности, али да се они уму енергичние пружати него ове, па зато их и за много важние држе, а они сами ишту да се іош за много важние сматраю.

Ми дакле тежко можемо веровати, да ће госп. писац код своих земляка много прозелита стећи. (И нама се тако чини. У.) „а исто тако се не можемо са њиме предати надежди, да ће садашньи Србльи од стране Мађара као „Мађари in spe“ припознани и пуштени бити, да одмах у свима правама учествую Мађари ва то и немисле, а особито сада не. — Они кокетираю дотле са осталим другим народностима, док их требаю; а кад их не требаю, онда неће за њих да знаю Они су увек тако радили, па ће и сада тако радити.

Госп. писац е у интересу српскога народа са предлогом своим сигурно добро мислио, али ми смо уверени, да се предлог његов неће примити. А то би за славенску ствар сигурно и найболѣ било; ер онда би се морали унгарски Срби на свое природне савезнике, на унгарске Славене и Румуне обратити, и тако би се можда могло „viribus unitis“ догодити, да од мађарске стране према њима колико толико справедльиви буду.

У осталом што госп. писац у уводним члан-

грдна већина аустрийских Славена — не могу са скрштеним рукама стоити. Што више буду господа у Пешти говорила о савезу са „швабама“ тим ће се више овде говорити о Славизму, односно о заједничком програму са Хрватима, Србима, Словенцима и Словацима, тим ће се више прислушкивати желе Романа. То е одношенѣ, кое приятельима строго хисторичног права — а за такве желимо да нас наше поштоване колеге са оне стране Лайте упознаду — ни мало радости не чини, шта више нами е жао на ону „двоструку улогу“ кою код нас лист „Народ“ игра, ер он предае хисторично право према Мађарима исто онако, као што бечке централисте и барон Етвеш то према ческой круни чине, али ми то толкуемо са дефензивом, у кою се Славенство на врло неполитичан начин опет утискуе.

Ми морамо дакле противусловити, да код Чеха начело народности уставни ред определюе, или да е оно поред хисторичног права ньихов програм. Начело народности сматра се данас као нуждно оружие против народних нападаня, долазила она од немачке или од мађарске стране, и Чеси су га увек тек онда употреблявали, кад се почело хисторично право, кое они заступаю, насилним дѣлима укидати. Зацело се вара „Пест. Лойд“ да Чеси иду за одлученѣм Славизма од немачког елемента у Ческой. Шта е за Бога дало повода том пештанском органу такво што мислити? Кад е іош икои федералистички орган у Ческой говорио за „одлученѣ“ по народности? Укинути орган наших ултранемаца (франкфуртоваца) жалостне успомене, ние могао едпога дана године 1863 равноправност Немаца и Славена у Ческой да свари, ер прави немачки муж „мора над другима господарити“ и зловолян због тога, говорио е за разделенѣ Ческе на немачку и славенску област са оделѣним врховним судовима, с другим речима, он е искао немачку „войводину“ или „Словачку“ са главном вароши Райхенбергом и чески органи су га због тога тако напали били, да никада више ние са тим предлогом на среду изишао. „Пест. Лойд“ пресуѣуе дакле настояванѣ Чеха у Ческой и Моравской у том питаню са сасвим погрешног гледишта. За целокупношћу кралѣвства ческог тежи се, а не за нѣговим разделенѣм по народности, и у томе се слажемо са „П. Лойдом“ сасвим, да Чеси само треба да желе, да немачко становничство у земльи уз ньих пристане, исто тако као што и Мађари мораю желити, да Немци у Унгарской, да Срби, Романи и Словаци кралѣвину Унгарску не поцепаю, него да се за целокупност нѣну заузму. Па како стои са том помоћи, и е ли „Пест. Лойд“ на правом путу кад мисли, да су тенденцие Чеха за хисторички положай и целокупност кралѣвине Ческе опасне? „Пест. Лойд“ треба да зна, да е до сада била немачка маньина, коя е балчак у руци имала; она е била, у чию е корист неправедни изборни ред октроисан, она е била, коя е табулу разу Шмерлингових патента припознавала, она е била, коя ни едном речи хисторичку автономию кралѣвине ние споменула, она е била, коя е у Беч ишла, да се тамо у парламенту собственой земльи, из кое е дошла, подсмева, она е била, коя е од автономие землѣ и оно мало одкинула и у неподпуном царевинском вѣћу разправляла, што іой е Шмерлинг оставио. Има ли Унгарска у пространой земльи да само едну едину партаю, да покаже, коя е против собствене землѣ тако радила? Словаци се туже на Мађаре, Срби вичу да се народност ньихова у жупанияма не уважава итд. али сви се заузимаю за автономию кралѣвине и за нѣну целокупност, іош нико од ньих, па ни саме найгоре креатуре Шмерлингове владе, не усудише се против круне св. Стевана викати, коя ни е други и за цело не бољи идеал од оне круне, коя е на миропомазану главу Фердинанда V. последньи пут године 1836. у Прагу ставлѣна. Ако су се дакле Чеси и могли надати од правде монарха, да ће народност ньихова уважена бити, да ће іой се дати што іой пристои, и ако су смели очекивати, да ће се народне диференцие временом изравнати, тек едно нису могли очекивати, док та маньина на челу стои, да ће колико е могуће већи степен земальске автономие за Ческу задобити, или као што „Пест. Лойд“ сасвим добро вели: да ће Ческа онай положай у монархии заузети, кои због свое величине и знатности заслужуе. Ово нису могли очекивати федералисте од своих немачких и ц. к. земляка, кои су у Беч отишли да централизираю и кои дома већину имаю, да сваки автономни покушай по своіой жельи угуше, ньихова настояваня за припадаюћом им већином била су више политичка него народна тенденция, они су ишли и иду іош и данас за тим, да земльи колико е могуће пространие полѣ парламентарног живота осигураю, а да е то настояванѣ од сваке „сувише велике народне тенденције“ сасвим далеко, види се одтуда, што они при томе рачунаю на факторе и моменте, кои са народности никаква посла немаю „Пест. Л.“ може уверен бити, да ће се одношенѣ између обострaних народних заступника врло поправити, чим чески Немци пристану на штету материялног станя ове землѣ и на штету хисторичне, политичне и географичне важности нѣне, на штету автономие кралѣвства Ческе у Беч централисати, и земальске интересе тек онда у обзир узимати, кад то ц. к. власт допусти. Неда се таити, да ће Немци морати концесие чинити, ер они су до сада благовали „сувише великом народном тенденциом“ од кое се нико радо не разставля, али чувство правичности иште, да се не понесемо да господаримо, него да се са равноправношћу задовольимо. Ком е од немачке стране стало до изравнаня, ко мисли да су Чеси „сувише великом народном тенденциом“ немачкой народности до сада какву политичку неправду учинили, тога молимо, да поедине случае наведе. Чеси треба да знаду, где су неправду учинили, само онда можемо захтевати, да оно поправе, због чега се окривлюю. За сада то чудно звони, кад се господареће страна тужи на узкраћиваня и угнѣтеня. Надаймо се, да ће одговор и нас и „П. Лойда“ убавестити.

Програм аутономиста.

„Пешти Напло“ спроводи писмо неког либералног аустриског саборског посланика, кое е као „одзив“ на беседу Аугуста Трефорта ђомайским бирачима говорену писао, слѣдећим речма:

„Док се бечки централистични листови од оног времена, од како е министарство Шмерлингово пало, политике самих негация држе, и док іош ни едан са том идеом на среду изишао ние, како да се нерѣшена велика државоправна питаня формулираю и рѣше; док они сами себе безплодним ропстанѣм као незнатне у смотреню практичне политике осуѣую: нашло се међу члановима царственог вѣћа неколико заступника, кои искрено и приятельски за дѣлом изравнаня теже; кои се барем с овом идеом забавляю и међу собом споразумеваю, к ко да сѣдинѣним силама све обште ствари унапреде. С поштованѣм дакле споминѣмо автономисте, коих е разборито и патриотично дѣланѣ, — док су други с крштеним рукама гледали — Грац за средоточие Немаца с оне стране Лайте изабрало. У колико нам се некористно свиди безплодно подстицанѣ бечких централистичких листова, у толико више заслужуе увежаня оних преколитавских политичара тежня, кои решенѣ неотешчаваю, него га унапређую, а с тим едни другима приближити се смераю. Ради разясненя тога саобштавамо писмо неког аустриског либералног саборског посланика, кое е нешто више, него скуп индивидуалног мишленя Оно гласи овако:

1. Ми захтевамо целокупност и самосталност немачком савезу принадлежећих земаля аустриске монархие; и као год што нежелимо постати подайницима земаля круне светог Стефана, тако исто очекуемо, да се она без ньиовог судѣланя донешена заключеня нашег укупног заступничства у живот приведу

2. Скуплѣни у царевинском вѣћу (заедничком сабору) у Бечу заступници аустриских наслѣдних земаля мораю одношеня ових на спрам целокупне монархие у духу постоећих и ако е нуждно, нових закона путем поштеног изравнаня сходно уставним захтевима и слободе на чисто извести, с тим наравно предпоставлянѣм, да е ради извршеня ових обштих ствари обште одговорно министарство потребно.

3. Нееднакост између постоећих у наслѣдним земльама уставних закона и истинитих чинова мора се уклонити, и унутрашнѣ ствари ових земаля имаю се од обштих ствари монархие оделити.

4. Ми држимо, да е уставност у аустриским земльама само тако обезбѣђена, ако овой у земльама к круни св. Стефана принадлежећим никаква опасност не прети, а форме уставности могу у угарским земльама од наших форми са свим различне бити; тамо нека одговорно министарство оно извршуе, што овде под одговорношћу министар, наместник и саборски одбори — само мера слободе мора една и иста бити.

5. Аустриска монархия може се само на основу Дуализма стално уредити.

6 Нема никакве сумнѣ, да ће и заедднички сабор у Бечу, и поедини сабори сва праведна и политично — могућа заktеваня живећих у наслѣдним земльама народности задовольити, с тога и фебруарски патент и земальске уставе заедно са изборним законима на темелю изравнаня ревидирати.

7. Нема сумнѣ, да ће се заступничства обе половине монархие како свако за себе, тако и оба скупа од какових жртви устрашити, с коим би се положай ньиовог владара у Немачкой, а тако исто положай монархие као силе, — особито у решеню источног питаня — одржати могао.

8. Политична слобода само онда важност имати може, ако се с ньоме и душевна и народноекономска слобода, слобода земльишта, индустрие и трговине споі.“

цима о романогерманима и Славенима вели, по свой прилици ће обште уважено бити, о нѣговой дефиниции о панславизму пак наћи се по свой прилици по гдекои, кои би се препирали. Он вели у том обзиру: „Поям обште културе Славенства зове се *Панславизам*. На жалост е ово име многостручно хрђаво узето и хрђаво тумачено. Западно обично схваћанѣ панславизма као политичке идее Славенства, т. е. као идее политичког и националног споеня целокупног Славенства у едной државной свези, или іош можда у едном народу, — то е по нашем мненю неподоба. Ко познае строгу израженост и живо чувство индивидуалитета код поединих славенских племена, тай ће ово тврђенѣ наше поняти. Такав политично-народни панславизам не може паметан човек себи ни представити, него само по околностима панрусизам. А те околности ако доиста настану, неће ничим другим произведене бити, него едино неоснованим страом и услед тога и неприятельством против хрђаво схваћеног панславизма од стране Романогермана. Ми смо тврдо уверени, да што више народна и политичка самосталност поединих славенских племена мах узме, да ће тим брже и солидние и развитак ньиховог собственог индивидуалитета у духу правог панславизма свршити се. Напротив пак не би се индивидуалитет ньихов у корист никоег другог народа, него само у корист панрусизма ослабио. У првом случаю, то est, ако се поедини славенски народи у духу панславизма без препоне развияли буду, не би они никада, нити би могли другим народима опасни бити. Ако би се пак други гореозначени случай догодио, онда е сасвим наравно и лако понятно, да би речени Славени изгубивши свою посебну народност, сигурно са великом опасности за суседне землѣ и народе — руске редове умножили. Стара Европа врло добро зна шта су славенско-мухамедански синови под страшним именом яничара у служби турскога султана чинили — нека се дакле добро чува прибавити нам несретну славу других яничара христянскога цара! — Према таквим околностима дакле, треба особито Немци, Мађари и Румуни да сваког изгублѣног югоили западославена сматраю више него изгублѣног сународника свога. Ер — ми велимо іош еданпут — ние то панславизам, него е панрусизам, кога се они с нама заедно бояти имаю.“

Далѣ вели он између осталога: „Панславенство е свима Славенима тврди заклон моралне и — ако би морало бити — и физичне борбе против оних страних сила, кое нам од векова па до данас човечия права узкраћую.

У оном степену, у ком нам се то право од тих страних даде, ми ћемо све већом сигурности нашу Славенштину неговати и у наше патриотско чувство све чвршће и чвршће стране народности, кое су нам свакидашньим обхођенѣм омилиле, пригрлявати.

Али не само да ће се тиме наша славенштина осигурати, ми ћемо бити уверени да уедно и заповедима вишег човечества (христянства) одговарамо.

И найпосле смо овим ближим сѣдиненѣм іош и *социялну слободу* стекли, до кое би у свези са Русиом тек после врло дугог времена доћи могли.

Чврсто прилюблѣнѣ к Русии бацило би нас сада у велики тежки рат, па кад би се овай свршио, тек онда би морали социялни много крвавии развитак рускога света преметнути.

Ми не мрзимо на Русию, коя нам е *шай велики заклон*, и о коіой смо уверени, да ће за човечество кадгод много више учинити, него што су други народи икада учинили.

Шта више мило нам е, што о руской влади, кою не любимо, можемо отворено рећи: да она у своим колонияма *цивилизаторни* задатак — *на срамошу свих културних држава нека е речено* — на начин решава, као што христянска наука прописуе.“

Ми узимамо себи слободу на све ово іош то приметити: Да е добро, да Славени разних племена свое мненѣ о найважниим интересима Славенства изричу и више пута изрекну, ер само тако може права истина о ньима произићи и многа штета се мимоићи.

Нови Сад 15 окт.

Сутра очекуе се овде администратор жупание бачке господин *Пиюковић.*

— Као што е из овога листа познато, поклонио е г. епископ бачки новосадской гимназии свою типографию, кою е пре 6 година од г. дра Данила Медаковића, као што се у завѣтном писму наводи, за 15.000 фор. а вр. купио. Ту е типографию патроват ових дана по инвентару примио и уедно преко стручних люди дао процѣнити; колико ће процѣна изићи, іошт се незна, ер іошт ние посао свршен; али као што ти люди говоре, књигопечатня у садашнѣм своме стању не вреди више од 3000 ф., ер е, веле, већипом покварена и забаталѣна. Но сад е поуздане стране іошт и то дознасмо, да е г. Др. Данило Медаковић протестовао код патроната, да г. епископ ние властан коклонити књигопечатню, ер она іошт ние изплаћена. — Ово зато овде наводимо, ер држава е обећала подпору свою овдашньой гимназии давати само дотле, докле фонд гимназие не буде сам у стању све трошкове велике гимназие подмиривати, пак хоће да ову поклонѣну књигопечатню одма сад у капитал гимназие уведе, и толико од обећане помоћи одузме колико прихода од књигопечатнѣ у фонд утицало буде. Ми ћемо у своє време авити, шта е и како е с књигопечатньом г. Медаковића, коя свою особиту повѣстницу има.

ДОПИСИ.

П. Ў **В. Бечкереку** 10 окт.

Ми у Торонталу у найвећой неизвѣстности стоимо, а то зато, што нам е како свештенство, тако и интелигенция од части пехатна, а од части себична, пак собствену корист предпоставля обштой и народной.

4. о. м. имали смо жупаниску скупштину, на кою су представници од 1861. позвани били. — Познато вам е, да овде у Торонталу има 137000 Срба — дакле више од едне треће части целог становничства ове жупание; Срби са другим славенским и романским народима сачињаваю у овой жупании абсолутну већину, па ипак са свима овима народима у одбору жупаниском нису ни у едной четвртой части заступлѣни, и управо рећи: Српски народ у Торонталу код жупаниског одбора ние никако заступлѣн, ер Срби заступници жупаниски од веће части онаки су, кои се стиде српску реч проговорити. и кои о Србству ништа неће да знаю; друга мала част састои се из они Срба, кои интелигенции принадложе, — кои за званиями теже, и собствену корист обштой и народной предпоставляю, пак овог ради налазе за упутно, у скупштинама ћутати и одобравати оно, што му суграђанин Мађар предлаже, како би се код овог удворити могао и препоруком овога до каквог звания доћи; — трећа част заступника српски састои се из простоте, коя и поред народног чувства и добре волѣ интересе свога народа у жупаниской скупштини заступати ние кадра. — Од свеколике торонталске српске интелигенције едва би се нашло њи пет, кои би слободно и мужествено у жупаниской скупштини устали, српску реч проговорили и српске интересе заступали, али на найвећу несрећу баш од ови ни едан ние одборник жупаниски. Ова неколицина неодборника, знаюћи, како су Срби у жупаниском одбору заступлѣни, дан пре скупштине сазову сву у Бечкереку наодећу се, и овамо дошавшу странну српску интелигенцию у овдашню читаовицу на конференцию, гди се на предлог *Ђоке Димитриевића* заключи, да на жупаниской скупштини:

1. Кумански парох *Маша Предраговић* основно равложи, да Срби у жупаниском одбору нису скоро никако заступлѣни, и да исканѣ стави, да се одбор жупаниски поправи, сразмерно брою становничства српског, са Србима, и то оним Србима, кои српским духом дишу и кои ће интерес народа свога заиста заступати. Ово исканѣ имали би подписати барон Федор Николић, Глиша Петровић и Іоца Стерговић.

2. Младом *Александру Трифунцу* вовери се, да он предложи и пите, да се у жупании срезови избора преиначе и тако устрое, како би Срби и Романи у стању били, што више своє народности посланика на земаљски сабор послати, — и ово су имали гореименовани као и сви прочи Срби подписати, и

3. Адвокату *Сшеви Савићу* вовери се, да он предлог и исканѣ стави, да се *у жупании српски език иоред мађарског као званични и до саме диеше уведе.*

Договори и заключеня добро су испала, али на несрећу, када се сутра дан скупштина отвори, у овой говорише сами Мађари, и то исключиво у свой интерес; српска се реч нечу, као да у Торонталу ни едног Србина нема. — Ово видивши Мађари и сам средоточни одбор скоро из сами Мађара саставе, и у овай само неколико помађарени Срба уметну, коег е слѣдство било, да су и они одбори, кои ће бираче по срезови пописивати, и кои ће бираня управляти, из сами Мађара устроени. Разсудите сада, хоће ли моћи попис бирача у корист Срба испасти? и помислите, како ће ти одборници приликом пописиваня бирача ове лако на свою страну обманути, и ово ће им у толико лакше за руком ићи, што наше свештенство — кое по простим местима найвећи уплив на народ упражнява — и само Мађарима, а нарочито већ за сад познатим мађарским кандидатима за посланике удворити се труди

Мађари су код нас неутрудими, они сва средства употребляваю, како да се њиови люди за посланике изберу, тако

1. У Хеђешком срезу, гди би Србин продрети могао, кандидати су Мађари и то Хертеленди Ђура и бивши посланик Видач. За овога су Немци и Власи, а за првога Срби и мала част Мађара. Главне су српске обштине Беодра, Бочар, Падеј, Хеђеш, Тиса, Сентмиклош, Чока, Санад, — у Беодри су свештеници, Мита Ковачев и Аксентие Іовановић, у Бочари поп Мита, и ови су велики приврженици Хертелендия, а исто су тако и Падейски Савићи. Ове би требало на сваки начин одговорити. Што се тиче прочи српски места, ту би требало местне свештенике позвати, (то смо већ учинили У.) да се са народом согласе и да овай руководе, пак кад би се у овом срезу едан Србин за кандидата ставио, лако би могао продрети.

2. Исто е тако у Бешеновачком срезу већина Срба; овде долазе српска места Каньижа, гди би могао радити Ђура Магаршевић, Нови Сентиван, парох е Пера Петровић, Оросламош, парох е Димић, Ђала, парох е Веселиновић, Деска, парох е Іоца Надашки, Сириг и т. д. — У свима овима местима требало би свештенике позвати, да надгледаю, да се народ за бираче што више упише и да из сваког српског места, колико е могуће, сви Срби 4. децембра у Бешеново на биранѣ оду, ер е Бешеново велико и сви Бешеновчани су на мађарску страну, — и овде би се могао едан кандидат Србин ставити.

3. Парданьски е срез скоро чист српски; овде се ставио за кандидата Шандор Николић, мађар (?! У.) места су: Срб-Итебей, парох е Пая Јанковић, Пардань, парох е Григорие Петровић, Модош, Шурян, Сент Мартон, Диняш, Гад, Рудна, све сама српска места, пак іош Србина кандидата немаю.

4. У Семиклушу и Зичидорфу већина е Романа са Србима; овде би требало Срби да подпомажу Романе, и да се Роман за посланика избере.

5. У Сенђурђу су Срби са Романима у већини; овде на против треба Романи Србе да подпомажу, — места су српска Арадац, Елемир, Сенђурђ, Бечеј — романска пак В. Торак, М Торак, Јакахид и Ечка. Овде е кандидат син великог жупана Карачоня, од стране српске могао би Шандор Трифунац кандидирати, но Киш е у корист младог Карачоньина Торчане заплашио, да им неће землѣ дати, ако не буду за Карачоньина, па покрай свег тога, ако би Срби и Романи сложни били, и ако би, колико е могуће, у већем брою на избор дошли, могао би Србин за посланика продрети.

Ми за сада немамо нити у срезовима нити у самом Бечкереку извѣстни кандидата; данас после подне скупићемо се, да одбор устроимо, кои ће кандидате одредити и нужне кораке учинити, да се по срезови у корист Срба агитирати може. У В. Бечкереку као што е устроен средоточни и пописни одбор, извѣстно е, да ће Србин за посланика испасти, али као што реко, до данас немамо іош извѣстног кандидата.

У оваковом положаю за нужно држим, да и вас позовем, да и ви у вашим новинама наш народ а нарочито наше свештенство на рад у корист Србства позовете и побудите.

Шта ће се данас у нашой конференции свршити, явићу вам, а исто тако од сада являћу вам, што се год важние догодило буде.

П. І. У **Вуковару** 12 Октобра.

Сад е у целой монархии на дневном реду реч, федерация или дуализам. Славени у Аустрии са малим изузетком сви су готово федералисте, а то исто и неке заграничне енглезке новине Немцима и Мађарима советую; Немци и Мађари дуалисте, оба ова последня племена теже централизации, они у Беч, ови у Пешту. Ми Славени у Аустрии кои смо од оба ова племена послѣдня на брою много претежнии, ни смо у том сретном положаю до данас били, да би се ма у ком монархие главном славенском месту централизовати могли, па и зато баш не треба иноплеменици да се федерацие плаше, ер и њима ова тако исто као и Славенима у корист иде, што би се тим путем сви народи аустриски изравнали из међу себе, и све народности задовољити могле, почем ни една народност над другом первенства имала не би, а то е желя и владе, кою е премилостиви наш монарх у манифесту своме од 8 (20) Сепиембра т. г. милостиво изявио. Допустите даклем да и ми кою о томе пробеседимо.

Истина да би дуализам, кои на централизацию тежи, Славене поцепао, али неки славан дипломат е рекао: Die Centralisation macht grosse Staaten stark, dagegen schwächt sie kleine Staaten. По томе дакле ние онима замерити кои се централизнцие држе, нити се може наша држава манути централизациз (наравно у дѣлма, коя ће спадати у обшта, државна. У.) — У федерации би морала свака провинция свое трошкове из свога цепа подмиривати. — Не би ли се временом између ти провинция створила велика разлика у смотреню материалног станя? — Какове би послѣдице биле од тога? Сиромашния провинция узимала би од богатие, или би се сиромашна сасвим разселила, по ономе: „Der Zug der Völker ging stets aus einem verarmten Land in ein reiches Land.“ Истина, признати морамо, да е сва земля свию люди, и кад ово начело усвоимо, онда ће се свима людма отворити сав свет, и тек онда ће конкуренция имати пута продирати свуда, и културу разнети, од кое никако избећи не можемо. — Федерацином ћемо бити на еданпут подярмлѣни, а централизацином опет полагано, — ер народ кои е у култури изостао не може никад, или само огромним трудом и напором стићи оне друге народе. — Но федерация би нас Славене између себе чвршће скопчала, та када би млого снажнии постали, ер прут у снопу ячи е, него по едан, али ни у федерации ни у дуализму ако хоћемо уставни да будемо, нема без одговорног попечительства довољно за проглашену еднакост, слободу и братинство ямченя, будући се дикастериама самим неда уставно управляти; искуства имамо о томе доста од пре 1848 године, особито ми Славени с ове стране Литаве, кои на круну светога Стевана спадамо. —

А дуализма се опет страшимо да нам с временом развитку народности запреке не метне и можда народност сасвим не покоси, — ер што е у пређашнѣ доба била вера код свию сталежа, то е сад народност особито код учениег света, а код простог е света іош вера оно исто што е била и у среднѣм веку. Вера и народност су „форме,“ а „ствар“ е човек разуман. — Културом се хоће карактер човека да створи, то est: да се створи човек у „ствари“, прва е инди епоха била вера, друга е садашня народност, па зато и Славенима ние замерити, што су већином федералисте, ер и они теже по примеру други народа у монархии, да свою народност сачуваю и развию, те да се створи човек у „ствари“ по митроносног пѣвца стиху, Народ без народности есте тело без кости. —

Ми смо у троедной кралѣвини амо од 1861 год. у малом готово дуализму живили, те зато о нѣму кою обширние проговорити можемо: ер смо имали жупанске званичнике и судие, аутономне и неаутономне, то est уставно изабране, и поставлѣне, али ни едне ни друге кудити нећемо, но рећићемо само по оной простой српской пословици, „нит куди Ерака ни фали Петака ер су обадва брата еднака“. Истина да су и едни и други са славенским елементом подседнути били, али код први е хтела нека олигархиа да завлада, а у другим су доведене особе из Угарске, кое боећи се поплаве туђег елемента, ятимице су амо прелазиле, те овде не само становањѣ, него и бела леба добили, тако да су млоги, кои се том колачу никад падали нису, запевали „Ликуи днес Сионе“.

Ово овде што смо у малом навели, може се лако и у великом десити, па зато би желили, да дуалисте о свом начину управе са програмом своим обширно на видило изићу. Ер до данас іош ни едни ни други нису то учинили.

Колико ми ту ствар сваћамо, федералисте држе да буде одговорно попечительство у целой монархии а домаћа управа да се свакой поединой круновини остави. Ово би начело врло добро било, само кад би и дуалисте на то пристати хтели, али видимо да они ексклузивну политику тераю, и траже правну непрекидност и то на основу закона од 1848 по коима су и попечительство свое одговорно добили те по овом осим заеднички за целу монархию послова, едно би попечительство у Бечу а друго у Буда-Пешти било; би ли ово славенским желяма одговарало то за сад незнамо а и неможемо казати, док не видимо како ће саборски послови тећи, само е овде велика забуна у лоћици, што е у Угарской и осталим земляма на круну светог Стефана спадаћим, и док е феудални строй траяо, био устав,

а на западу се у обште узима да земља тек онда добие устав, кад феудални строй престане. —

Ми овде не говоримо нити мислимо о санкции прогматичкой, кою невредиту на страну мећемо, но само говоримо о међусобном нашем уставном народном одношаю, и правама. Како би све народности у монархии и на кои начин изедначити могли, тако да една над другом не може првенство имати, но све да еднака права уживаю. Ал на жалост морамо рећи да колико смо позорним оком све програме у Угарской саборни посланика читали, да ни еден овай предмет народности ни додирнуо ние, осим едног изасланика Павла Сонтага.

Ми Србльи понособ не тражимо ништа више, него нама толиким царским привилегиями уямчену войводовину, ер без войводовине нама нема слободне домовине. Горньоугарски су Србльи браћи своіой Мађарима руку братинскога повереня и помиреня пружили, ево за ньима видимо да и дольно-угарски Срби то исто чине, — нека и браћа ньиова инонлемена пружену ньима братиску помиреня руку усрдно стисну, те на дан обштег свию народности у Аустрии изравненя да единогласно скупа запевамо: „Сей ден егоже сотвори господ возрадуемся и возвеселимся в нем. —

Аустрия.

Н. Величество, цар, примио е 9. о. м. угарског министра грофа Естерхази-а, а затим фмл. Шокчевића и фмл. Филиповића.

— Цар Фердинанд поболео се; с почетка появи се дрктанѣ и грозница, доцние пак примѣти се и запаленѣ у ногама.

— „Дебате“ явля из поузданог извора, да е вѣст о наименованю бискупа Штросмаера за хрватског дворског канцелира са свим неоснована.

— Званичие „Вин. Цтг.“ являю, да е Владислав Янковић за великог жупана шомоѣске жупание наименован.

Стара Србия.

Н. Варош 24. септ. Дописи кои су од овуд долазили, садржаваю у себи тужбе или на турске власти или на свештенике и калуѣере, овай пак доставлямо као особити мимо све пређашнѣ т. е. являмо како путуе г. Мелентие митрополит Рашко Призренски, по своіой епархии, он не иде као други његови другови да глоби народ него баш оним путем, коим би сваки од нас желио, он прегледа школе, испитуе способност учителя, и мѣстни управителя школски, он као и остали Грци знаде болѣ грчки него славенски и србски, али опет зато ние се іош ни у чем показао да е неприятель србской народности ни просвѣти. Његово архиерейство учинило е прилог са 20 д. ц на фонд ново-варошкой школи, он од како е дошо у наше место, разговара се о школама, о ньиовой користи и добром уређеню, о србской истории, о данашнѣм станю Србие, пронашао е негде едну слику из историе србске и дао е прештампати у Цариграду. На той е слики лик цара Душана, и св Саве, поглавите фамилие царства србскога у виду едног дрвета, кога е дебло Немањића, а гране сва благородна племена царства србскога; пасловие те слике: поглавите фамилие србског царства, у време убиеног младог цара Уроша сина Душанова и те слике раздае он народу, а не као остали неки његови другови, дрвене чешлѣве, броянице, дуван-кесе, бурмутице и т. д.

Босна.

Са Требића од 1 окт. Овако прича вила: Код нас од неко доба грме све чудноватие новости една за другом. Познато е читательима, како е овдашня власт србску школу узаптила и обштину натерала да учителѣ све разпусти, кое е по несрећи и учинѣно, ер су већ три учителя изгубили службу, а и оставша двоица тежко ће се уставити; ера им обштина предлаже плату, с коіом ние могуће ни у селу, а камо ли у Сараеву живити. — Сад пак устройством нове полицие, неможе се никуд макнути од шпиона, ови нас свуда прате, тако да е неко необично неповеренѣ у сваком сталежу овладало. Они мотре на сваком углю ко долази, ко полази, ко се о чему бави, шта ради и разговара, и ђаво га знао ничу и ђе се не сее, поред ньи поставлѣни су явни полицайни осмотрительи, особитом униформом одликовани из сваке вѣре, и то од православни Срба 1 од. Римоктолика 1 од Турака 4 од Еврея 1. Посредством ньиовога надзираваня, власт глоби народ на корист државне финанцие; то е слѣдство новога (вальда криминалног) законика (кануна) од кога ћу неколике точке навести.

Од стране власти забранюе се сваком турском подданику на ма кое вере и народности ово. 1) Ако би кой турски поданик бркове усуко да се казни у новцу од 5 до 15 гр 2) Ако би се кой усудио на свом дућану или гди му драго на явном месту преметнути ногу преко ноге, да се казни у новцу од 5 до 15 гр. 3) Строго се забранюе свима меанцияма и кафецияма држати карте и домине и сваке друге игре, па ма и у празничне дане, села, свирка, певаня и свако у обште веселѣ и забава конечно се забранюе, састанци дружства явна и приватна равним начином недозволяваю се (с тим начелом мисли турска влада прекинути радиност у народу и мало по мало без наука и школа изображавати га,) оваке су ствари тешка искушеня, због чега е народ крайнѣ огорчен на сваку реформу, ер на место очекиваног облакшаваня, види да ће скорим дотерати до просяка, данци су преко сваке мере, да и е ядни народ и црно из нокта дао, и сами Турци увиђаю свою пропаст и страшно мрзе на сваког Османлию, едном речи: обшти е глас против садашнѣга поступаня власти, тако да би найманьи покрет врло лако буну призроковати могао, тако е сад станѣ ствари у Босни, у коме ће нас варльива политика европске равнотеже до последнѣг изтребити. Уздамо се іошт у Русию, да на истоку буде оно, што Француска на западу: то би био преки лек нашем яду.

Септембра месеца путуюћи по Босни, видио сам фанатизам строгог турског обичая, низ (планину) Романию, ишао сам у еден сат ноћи за на конак у хан под Романию Из далека чуем глас женски песама, мислио сам да е некаква свадба у селу, кад би ближе хану, разасяла се велика ватра пред ханом, поред ватре заспао ханция Сали Ага са іошт двоицом Турака, а пред ньима игра коло састављено од србски невѣста и девоака, (броио нисам, а могу рећи да іи е било више од 40) около кола стое едно 10 до 15 Турака. Скачу, вришту, из пушака пуцаю ђаво га знао шта се чини, поред вриске надговараю се Турци: Лѣпша Іока, други вели ние него Стойка, я кад виђе ову грдну форму; прођо мимо хана и одо на конак едном християнину у Гласинац село. Питам домаћина какав е оно пред ханом састанак, одговори ми: Сали Ага ханция саввао на мобу да му данас жаню ечам, а ноћас да му пѣваю и играю, па ние смѣло другчие бити. Одавде пођем к путу Новог Пазара и дођем у монастир Баню на конак, а близу Бањѣ бияше заноћио наравнии Омер Ага Поробић са дружином из Плѣваля, кад би у 3 сата ноћи, стаде вика и псовка крст и пост, пођем виђ ти шта е, али Омер Ага бие свое чивчие (из села Друглића и Челица) што му нису донели овчие млеко из 4 сати дальине а особито по ноћи; набияше Омер Ага задоволян што му чивчие бияю донели живо ягнѣ, питу погачу две кокоши, тазе каймак, мед у саћу, чутуру ракие, зоб, и сено, него осим свега тога хтеде чипчию да веже узрас да га везан двори Туне многа посла док ядног чивчию отесмо. Гледаюћи оваке догађае могу рећи да се сад горе народ злоставля него пре од 100 година кад е био рудвички бик; онда іи ние било, ни европски велесила посланика, ние било криминалног законика (кануна) танзиматски реформа, хатиумаюм ние се ни у сну снио. Са оваким предметима све нам се обећаваю некакве олакшице, а кукавни християни у Босни никаква олакшаня іош немогу ни предасе да виде, него у старом обичаю робства и дан данас находе, особито у Крайни, како сам чуо од едног путника, кои е летос юлия мес. по Крайни путовао, да е више пута видио, кад християнин яшући на свом коню угледа према себе Турчина, да мора одахати са свога коня, а несме поред Турчина яшући на свом коню проћи. У Црном Врху између Гламоча и Петровца шесторица Турака Петровчана, дошли су у кућу едноме поштеном Србину Іови Савићу, одма су натерали Іова да им ягнѣ заколѣ, он им одма заколѣ ягнѣ, кад е било да се ягнѣ на ражань натакне, Турци свежу Іову, па троица собом набияли ягнѣ на ражань, а троица друга ухватили су Іовину супругу да е злоставе, рекли су едни ћемо ягнѣ, а други ћемо Влаиню. У истом дану наступио е туда Гавро Вучковић Кодобоша престолнице Босанске Сараева и саслуша све зле догађае, а Турци су чинили тако и по другим местима. Ко што им нико на пут нестае оваком злом дѣлу, кое се неможе изброити, само може се рећи да овако тирянство неможе се наћи ни у едном краю света, осим у овой сужной Босни.

Енглеска

Губитак, кои е Енглеской смрћу Лорда Палмерстона занесен, описуе „Таймс“ овим речма:

„Данас изгубисмо едног од наймилиих државника, едног од найблагородниих мужева, едног Енглеза у правом смислу. Вѣст о смрти Палмерстоновой биће на сваком огньишту пространих ових острова, у свакой палати, у свакой колебици са чувством личног губитка примлѣня. Нема ни едне провинние у нашим неизмерним колониями, а мало их е изображени народа у свету, кои би без сажаленя саслушали, да Палмеристон политиком Енглеске више неуправля. Неће се више никад онай глас, на кг смо се навикли, у кабинетима Европе чути, у оном сенату, кога е саставни део он сачинявао; никад више неће његова весела народ оне дружтвене кругове оживлявати, у коима се он найрадие забавляо. Ни коег другог човека смрт неби могла толику празнину у срцама своих земляка оставити, ер ни еден ние био тако дубоко са животом народа упознат.... Он кои е више од по столѣтия и у времену споляшних ратова и унутрашньих бура у овой слободной земльи тако великомоћни положай заузети и одржати знао, и кога е важност и парламентарна вештика усркос свима његовим страшним противницима са годинама све више растла — уживао е у подпуной мери до последнѣг часа оно поверенѣ, кое му народ и суверен покланяо, морао е дакле ону редку комбинанцию своиства притяжавати, кою люди величином називаю“

ТРГОВИНА.

ПЕШТА 12. октобра. Време е врло благо и приятно, за усеве требало би мало више кише, — станѣ воде немеря се, и за пловидбу е врло неугодно.

Радня с раном. Код млогог пропитованя за извоз, данас су млоги уговори за шеницу заключени. Од среднѣг квалитета куплѣно е за Трст 12.000—14.000 мерова по утврѣеной цени; за 1000 царински центи потиске шенице, кея е 84 ф. т. плаћено е 3 ф. у готовом новцу за едну царинску центу. Промет у шеници болѣг квалитета био е ограничен, почем су се консументи од куповаия яко уздржавали, и на житной берзи ние никакав уговор на овакови квалитет протоколиран. За раж се данас доста распитивало, и цена се утврѣена одржала; за извоз куплѣно е до 16000 мерова по утврѣеной цени. И с кокурузом била е радня жива, ер се 10000—12000 мерова продало. Прое продато е 1500 мерова по 1 ф. 55—60 нов.

Олай од репице. Покрай млогог распитиваня за ову робу, ние се пређашня цена променула, и продае се цента за октобер и новембер по 28 ф. — за новембер и децембер по 28 ф. 25 нов.

Трговина са свиняма. Прошле недѣлѣ била е радня необично жива, ер се за извоз млого куповало. Берлински трговци купише 2800 комада найтежих свиня, пар од прилике на 6 центи рачунаюћи, и платише за фунту 27—28 нов. За Беч куплѣно е од дотераних 2500 комада баконских свиня 1360 комада по 22—24 нов. фунту одбияюћи 15—20 процената на губитак при тученю.

Бечка берза од 15. октобра

Сребро — — — — — — — —	106. 75
Дукати — — — — — — — —	5. 21

ЛУТРИЯ.

Темишварска од 18. окт. римск.	67.	70.	80.	1.	74.
Будимска од 21. октоб. римск.	56.	75.	60.	74.	65.

Станѣ воде на Дунаву.

Нови Сад 13 окт. 1 стопе 9 пал. Долази

Пешта 9 окт. 2 стопе 6 пал. Стои

ОБЯВА.

Накнадно к обнародованой под 9. октобром (27. септемб.) о. г. обяви у смотреню предузиманя и извршеня пописа, за избор саборског посланика законо овлашћених бирача у сл. бр. вароши Новом Саду, овим се од стране ововарошког средоточног одбора ради свестраног знаня саобштава, да е рок за уписиванѣ бирача до заключно 19 (7) новембера о. т. продужен, и да сви законом овлашћени бирачи, кои су у опредѣленом у обяви од 9. октобра о. г. року од 14 дана уписати се пропустили, на означеним пређе местима, и то у овдашнѣм магистратском зданию и у кући госп. Іована Панаотовића у темеринской улици — до навршеня продуженог рока, т. е. до 19. (7.) новембера о. г. непрекидно уписивати се могу.

Из сѣднице средоточног одбора за избор саборског посланика дана 25 (13) октобра 1865. држане.

Адв. Георг Кондороши с. р.
председник средоточ одбора.

Игнят Фукс с. р.
актуар.

ОГЛАСИ.

Стечай.

У Н. Ст. Ивану упрознѣно е звание учительско. Плата састои се из 63 ф. а. вр. 2 ланца ораће землѣ, 2 кибле жита, 10 кибли кукуруза, 25 фунти соли, 10 фунти свећа, 2 хвата сламе и 1 хват дрва и слободан стан.

Просительи имаю молбенице свое на ч. консисториум темишварски стилизиране са крштеним писмом, школским и о деякошнѣм службованю сведочбама, и о моралном и о политичном поведеню сведочбом подкреплѣне до 28. окто. о. г. на мене, ради поднесеня их ч. консисториуму, оправити.

У В. Ст. Миклошу 28. септ. 1865.

70—3—3 Георг Николић протопрес

Уредник и издаватель Петар Пинковић.

Брзотиском Игнята Фукса у Новоме Саду.